

גליון חודשי בעניני שמירת הלשון ומידות ביק אדם להבירו מדרבים שיקום

עלון מס' 203 | אייר תשפ"ב

נושא החודש

כבוד הברך

יו"ל לעידוד משתתפי 'סמא דהיי' בהיכלי הישיבות והכוללים

שאלת שלום

שאלה אקטואלית מהנלמד בחודש זה בלימוד היומי בספר חפץ חיים

תשובות ניתן לענות ב:

טלמסר: 02-5379111 | דוא"ל: m025379111@gmail.com | פקס: 02-6506107

'השדכן'. כך הוא מכונה בפי כל, הרב וייסבלום - השכן מהבנין לידי, שגם קשרי ידידות יש בינינו - הוא 'השדכן' המוכר והידוע בכלל, ובשכונתנו בפרט. יש לו זכרון מופלא, הוא מכיר את כולם, זוכר את כולם ובלעה"ר מצליח. אך טבעי ומובן היה שכשביתי תחי' הגיעה לגיל שידוכים, קפץ הוא ראשון עם הצעה מיוחדת במינה. כמוכן, שהתחלתי מיד לברר, ואכן שמעתי דברים טובים, ורציתי להתקדם. אבל עוד טלפון לבירור, הביא ידיעה שיש לבחור בעיה ספציפית שמבחינתי אי אפשר להמשיך, והודעתי ע"כ להרב וייסבלום, כמוכן שהדבר הראשון שרצה לדעת היה, מה הסיבה? אבל מוסר המידע גילה לי בתנאי שישארו הדברים בחיסיון מוחלט והרב וייסבלום מפציר לדעת מה הסיבה.

האם מותר להגיד לו את הסיבה, או חלק מזה, כמוכן מבלי לומר מי גילה?

תשובות נכונות עם מקורות שיגיעו למערכת עד ר"ח סיון יכנסו להגרלה על: ש"ס בלבנתך בדרך

דבר השלום

מגפה

משתוללת בחוצות! אין הגדרה הולמת מזו למצב ההזוי. זה כמה ימים שבכל יום מתקיימות מאות ואף אלפי לוויית בבת אחת! כל הארץ נמצאת תחת הסערה, המדענים הגדולים ביותר מוזעקים ומנסים את כל כוחם ומדעם, ללא הועיל. הם אינם מעלים בחכתם שום סיבה שתצדיק את הזוועה המתחוללת לנגד עיניהם הכלות, ואין להם יכולת לעזור.

לאחר שבוע-שבועיים מתבהרים יותר ויותר הדברים, והלבבות מסרבים להאמין, ממאנים להכיל, פשוט לא יכול להיות! מהנתונים עולה שהמגפה התפשטה אך ורק בקרב עזרת הגברים, אך מוזר ביותר: כל הנספים במגפה הם מתלמידי התנא הגדול רבי עקיבא... רק בהם פוגעת המגפה האלמונית, הם נופלים שדודים כזבובים!

כעבור שבועות מספר - והארץ שוממה. תוהו ובוהו. עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לו הרבי עקיבא עד לפני שבועות אחדים, וכעת לא נותר מהם אחד! עולם התורה כולו, עתידו של עם ישראל, רבנן ותלמידיהו וכל מאן דעסקין באורייתא, ברביא עם זעריא - כולם בלי יוצא מן הכלל היו למאכולת אש, כי יצאה בהם אף ה' ופגעה בהם חרונו.

והשאלה זועקת: על מה עשה ה' ככה?! וכי זו תורה זה שכרה?! ולא זו אף זו, נניח שהיו סיבות שביגין היו צריכים כל אותם תלמידי חכמים להיענש, אולם איזו סיבה בעולם מצדיקה להשביט את עולם התורה? הלא כל התורה העצומה, ההלכות והסברות הנמצאות בידינו עד היום, הן רק מוחמשת תלמידי החדשים של רבי עקיבא! שוו בנפשכם מה היה לנו מעשרים - וארבעה - אלף! במה אשמה התורה הקדושה? במה אשמים כלל ישראל שיחשיך אורו של עולמים?

אבל התשובה זועקת עוד יותר: חז"ל מנמקים את האסון בסיבה אחת ויחידה: "משום שלא נהגו כבוד זה בזה!" לא כתוב שפגעו זה בזה, לא כתוב שזולזלו זה בזה. יכול להיות שהחשיבו מאוד האחד את רעהו, אבל אם לא נהגו כבוד זה בזה מועדים כולם כאחד למיתה, ה' ישמור, כל התורה כולה, עם כל מעשיהם הטובים, אינה יכולה להצילם אם אין להם המידה המינימלית של "כבוד חברך!"

בתלמידי רבי עקיבא הקדושים אין לנו כמוכן שמץ השגה, וכל זה הוא דקה מן הדקה לפום דרגא דיליהו, אולם עלינו ללמוד מכאן תוכחה מוסר ולראות עד היכן הדברים מגיעים. אם כן אפוא, מה ערך יש לה לטענה הנפסדת: "אין לי זמן/ כוח/ תועלת/ אפשרות וכו' ללמוד את שתי ההלכות היומיות", בידענו שעל ידי כך נוכל להתחזק בבין אדם לחברו ולקיים בזאת את כל העולם? כי אם במידת פורענות כך, מידה טובה מרובה פי כמה!

תחילת שנת ה'תשפ"ב

מתחילים!

כ' אייר תשפ"ב

רבבות אלפי ישראל מתחילים יחד
2' הלכות ביום' בספר חפץ חיים

התקשרו לכשיו ל'סמא דהיי'
02-5379111

הארגון העולמי להפצת שמירת הלשון

הארגון העולמי להפצת שמירת הלשון

הארגון העולמי להפצת שמירת הלשון

הארגון העולמי להפצת שמירת הלשון

לאחר כמה ימים, בשעה די מאוחרת בלילה, קיבלתי טלפון בהול מהמנהל שלי. הוא ביקש ממני לסור אליו בדחיפות. נבהלת כהוגן, ולא היה לי שמץ של מושג מה הביא אותו להזמין אותי לשיחה בבהילות כה רבה, אך כיוון שהבנתי את נחיצות העניין, יצאתי אליו מייד.

פגשתי אותו נתון בסערת רגשות, והוא התחיל לומר לי: "זה עתה התקשר אליי אחד מהווי התלמידים שמתחנך בכיתתך, והתלונן בפניי על עוולה גדולה שנעשתה לבנו על ידי המלמד. בהתחלה לא ייחסתי לכך חשיבות יתרה, אך כשהוא המשיך לתאר את ההשלכות שנגרמו מהדבר, הבנתי את חומרת העניין.

"הדבר המרכזי ביותר הוא שהלה הוא מתומכי הת"ת, ובהיותו נגיד ובעל בעמיו הוא עומד לימין הת"ת בכל עת, כך שאין מנוס מלהתחשב בבקשתו שהיא כעת להשעות את המלמד על אתר מתפקידו..."

תוך כדי ההלם שאחז בי, ניסיתי להורידו מהרעיון הנועז ולהרגיעו, אך דבריי לא נשמעו, וכפי שאני מכיר את המנהל, אני יודע בוודאות שאם החליט - שום דבר לא יזיז אותו מהחלטתו.

הייתי הלום רעם ונחרדתי עד עמקי נשמת, אך אספתי את עשתונותיי ואמרת לי: "תן לי את הלילה, ומחר אבדוק את העניין לעומק".

למחרת, עם הגיעי לחיידר, התחלתי לגשש בין התלמידים על איזה אירוע מדובר, ועד מהרה נתוודעתי כי זה קרה ביום שבו חסרתי וממלא המקום שהה בכיתתי, והוא גרם לכל הבהלה. נראה שההורים היו כה כאובים, עד שאפילו לא טרחו לברר בדיק ידו של מי במעל.

אך כאן נקלעתי למצוקה של ממש, שהרי אם אעמיד הדברים על דיוקם אסכן את פרנסתו של ממלא המקום ואגרום לביזוי כבודו והכפשת שמו הטוב, ומאידך גיסא - אם אקבל עליו את הדין אפול אני להיות כקורבן למצב נורא זה.

ראשית שוחחתי עם ממלא המקום עצמו, והבנתי שהוא כלל לא התכוון למאומה וכי אשמתו לא גדולה כל כך, ואף אין שום סיכון בהמשך העסקתו בחיידר, אך ידעתי ברורות שנתון זה לא ישפיע במאומה על המצב הקיים.

התחבטתי רבות, אך הגעתי למסקנה נועזת ביותר: אני מוכן להפסיד את פרנסתי ואף לבוא לידי ביזיון כדי להציל את כבוד אותו ממלא מקום, שאף לא ידע מאומה על גודל ההקרבה מצדי למענו.

חזרתי למנהל כשתשובתי בפני: "אני מתנצל מאוד על המשגה ומקבל עליי ככל אשר יושת עליי בהבנה ובלי שום תרעומות על אף אחד".

הוא אמר לי שסיכס עם האב שהוא אכן יפטר אותי, אך בתנאי כפול - שאף נברא אחד לא ידע את הסיבה האמיתית, וגם בינינו המשיך בעמוד 4

אך לא לעולם חוסן... ביום בהיר אחד נקראתי אל חמי לשיחה דחופה, וזה גלה את אוזני שעסקיו נקלעו למצב ביש, וכפי הנראה הם עומדים לרדת לטמיון ולהשאירו מרושש מכל ממונו,

ידועים אנו כי כל מטרת בואנו כאן לעולם היא לנצל את התפקיד שהועיד בורא עולם בשבילנו, ואם משמיים הביאו אותך למצב הנוכחי אין בכוחנו לשנות את המציאות במאומה, אלא אדרבה, עלינו להתבונן איך לצלוח תקופה זו בצורה המיטבית ביותר.

"ראה נא! זה עתה יצא מחדרי מנהל בתלמוד תורה מפורסם כאן באזור והתאונן בפניי כי כמה שבועות הוא תר ומחפש אחר אברך תלמיד חכם שישמש כמלמד, ואף מוכן לשלם על כך ביד רחבה. אולי יש בזה סימן מן השמיים שזה מה שמוטל עליך לעשות כעת?" הייתי אחוז הלם. הן מעולם לא עלה בדעתי רעיון כזה - שאנסס ללמד בכיתה... ראיתי את עצמי רחוק מלהתאים לתפקיד, אך הרבי דחק בי לנסות, ואמר שאם אתחרט ואראה כי אין זה בשבילי, אעזוב.

לא היה לי זמן להסס, ותוך כמה שעות הפגיש אותי הרבי עם המנהל. הוא התרשם מאישיותי ונתן את הסכמתו ורצונו שאתקבל לתפקיד. לאחר כמה ימים שבהם הכנתי את עצמי בכל המובנים, הופעתי בפני התלמידים.

אכן, לא מעט קשיים עברתי, אך הרצינות שלי והחתייה למען ההצלחה הביאו את התלמידים והוריהם ליהנות מאוד מעבודתי. גם אני שבאתי סיפוק רב בכל יום מחדש, אך על זה היה דוה ליבי, בראותי איך חלום חיי הולך ומתרחק ממני, וכל שאיפותיי לשבת על התורה ועל העבודה יומם וליל נגוזים ונעלמים. המשכתי כמובן לקבוע זמנים מיוחדים ללימוד, אך הם לא הצליחו להשקיש אף במקצת את מועקתי.

לאחר כשבע שנים שבהן שימשתי כמלמד תשב"ר, הזדמן לי פעם להחסיר מהתלמוד תורה. תיאמתי עם המנהל את היעדרותי, והוא מצידו סידר עם ממלא המקום שהיה לנו בחיידר - מוכן ומזומן להזדמנויות שכאלו - שייכנס וימלא את מקומי ביום המועד.

מאז שאני זוכר את עצמי, הייתה לי משיכה חזקה ואהבה רבה ללימוד.

במשך שנות נעוריי השתדלתי להשתתף בכל סדרי הלימודים בהתמדה רבה. עשיתי חיל בלימודי ברוך ה', ואצרתי באמתותי עוד ועוד מסכתות וספרים אחרים. התענגתי על דפי הגמרא ושבעתי תענוגים מהוויות הראשונים והאחרונים. עם הזמן הכירו אותי מכריי כחור שקדן ואוהב ספר, ואלו אף העריצו והעריכו אותי בכל פה, עודדו אותי להמשיך בדרכי ואף ניבאו לי עתיד מזוהר.

האמת היא שלא הייתה לי תאוה כלל לתפוס משרה תורנית כלשהי, חשקי ותשוקתי היו לשבת ברוגע ולהתרפק על דברי התורה מבלי שום הפרעה ומניעה, ושאתפי להגיע לדרגה שכל שאלה או בעיה הלכתית אדע תכף לפותרה נכונה.

איני אומר ששמי נשמט משום מה מרשימת יעדי היצר הרע, אלא אדרבה, ההפך הוא הנכון: ידעתי הרבה מניעות, וניסיונות רבים אפפוני, אך התענוג ששאבתי מהלימוד סייע בידי להתגבר על הכול, וכך התקדמתי במעלות התורה.

שאיפתי הייתה שאוכל לבנות את ביתי ולהמשיך את חיי בתוך עולם התורה, שקוע בכל זמני במכמני התורה והיראה, כשראשי פנוי מכל עול ודאגת פרנסה. דמעות כמים שפכתי בתפילותיי שאזכה לזה. ואכן, תפילותיי ותחנוני לא שבו ריקם. בבוא העת זכיתי להילקח לחתן ולהיכנס לבית מפואר בגשמיות וברוחניות, כשמורי חמי שליט"א מצהיר מפורשות שהדאגות לכלכלת והחזקת הבית מוטלת עליו ועל צוואריו, וכי כל מאוויו הם לראותי הוגה בתורת ה' יומם ולילה בלי להרפות, לתפארת המשפחה.

וכך עברו עליי השנים הראשונות לטובה. ניצלתי כל דקה פנויה ללימוד, שינון וחזרה, ואף רכשתי קנייני נצח לרוב, כלימוד ההוראה ושימוש תלמידי חכמים. כמו כן התחלתי במגמה לעמוד בכור המבחר על כל חלק 'חושן משפט' שבשולחן ערוך.

הייתי המאושר באדם, ומיותר לציין את גודל התרגשותי והנאתי בכל יום שחלף, שבו זכיתי להשיבע את נפשי הכמהה בסברות ישירות במצולות ים התלמוד. בד בבד התרחבה משפחתי, כשכמה בנים ובנות הפציעו ובאו בצל קורת, אף גדלו והתפתחו מיום ליום בלי עין הרע, וכל ההוצאות ממומנות על ידי חמי במסירות ונאמנות.

אך לא לעולם חוסן... ביום בהיר אחד נקראתי אל חמי לשיחה דחופה, וזה גלה את אוזני שעסקיו נקלעו למצב ביש, וכפי הנראה הם עומדים לרדת לטמיון ולהשאירו מרושש מכל ממונו, להשאירו עם הררי חובות לרוב, והוא אינו יודע את נפשו. נאה מצידו שלא רמז כלל על כיוון שאיחלץ לעזרתו ואכניס את ראשי בעסקיו, אלא מיקד את אלפי ההתנצלויות בכך שאין ביזו מנוס מלהפסיק את חלקו בהחזקת משפחתי על אתר, ועל אף הערכתו המרובה לתורתו ולמאמציי אין לאל ידו להושיע.

הוא התחייב בפניי לחשוב על דרך לעזור לי, אך כפי שהבנתי לא היה שום סיכוי שיוכל לעמוד בזה. כאבתי את כאבו והבעתי את השתתפותי בצערו באמירה כנה שאני מוחל לו במחילה גמורה, אך בליבי הבנתי היטב את משמעות הדברים. די לשנים שבהן הייתי ספון בכל שעות היום, די לתוכניות הלימודים השונים שסדר יומי היה מלא בהן - - -

במיוחד הייתי כאוב על היותי צריך ליטול את עול הפרנסה. הלכתי לשוח את אשר על ליבי באוזני מורי ורבי שליט"א. הוא האזין והקשיב בדומייה למוצא פי והביע הזדהות נכונה וראויה. הרגשתי שהוא באמת משתתף בכאבי, והדבר גרם לי להקלה כלשהי. ואז הוא פנה אליי ואמר: "ראה נא, תלמידי וידידי, הרי

פנינים מגדולי ומאורי הדורות ז"ל

בדרך השלום

שאלו פעם את מרן החזון אי"ש זצ"ל מהי דרנת שיא שיהודי יכול להגיע אליה בעולם הזה במשך שנות חייו, והשיב: "לעבור את שבעים שנות החיים מבלי לפגוע בבן אדם!"

תלמידי רבי עקיבא נענשו משום שהיו בני תורה

איתא בגמרא (יבמות טב ע"ב): "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין, כולם מתו מיתה רעה. מאי היא, אמר רב נחמן, אסכרה".

שורש הפגם שהביא אותם שלא נהגו כבוד זה בזה ולתוצאה הטרגית כל כך, מבואר בספר 'עטרת ישועה' (פקודי, ד"ה א"י בקע) שהוא הגאווה; כל אחד היה סבור שהוא העלה ביותר, ולו לבדו ראוייה המלוכה. וכעין זה מבואר בספר 'ישמוח ישראל' (ל"ג בעומר), שהוא משום שעניניהם הייתה צרה בהצלחת חבריהם ולא ידעו להודות במעלת חבריהם.

מכל מקום יש להבין מדוע נגזרה גזרה איומה כל כך על כך שלא נהגו כבוד זה בזה, "אף שאין זה מחייבי כריתות ומיתות בית דין ולא מיתה בידי שמים" (שם משמואל' ל"ג בעומר).

כיווני תשובה רבים נמצאים בדברי רבותינו, ומכלל דבריהם אנו למדים כי כיוון שהיו הם בני תורה ותלמידי חכמים, היה עוון זה שלא נהגו כבוד זה בזה חמור מאוד, ולכן נענשו בעונש חמור כל כך.

מהרש"א (ח"א שם) מפרש, כי היה על כל אחד לחוש על כבוד התורה של חברו, כי אין כבוד אלא תורה (אבות פ"ו מ"ג). ולכן נענשו במיתה, כי התורה היא החיים, כפי שנאמר בה (משלי ד יג) "כי היא חייך", כיוון שלא חשו לכבוד התורה, נענשו בהעדד החיים.

עוד מוסיף מהרש"א, כי הטעם שמייתם הייתה באסכרה הוא משום שכל אחד מהם דיבר לשון הרע על חברו, ובגמרא (שבת לג ע"א) אמרו: "סימן לשון הרע - אסכרה".

כעין זה כתב מהר"ל (נתיבות עולם, נתיב התורה, פרק י"ב), אלא שכתב כי גם מיתה אסכרה באה להם מאחר שפגעו בכבוד התורה, וזו לשונו: "והם לא נהגו כבוד בחבריהם שהם תלמידי חכמים יודעי התורה לכך מתו בזמן הזה... כי תורה נאמר (משלי ג טז): 'אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד', וכאשר לא נהגו כבוד בתורה, ניטל מהם גם כן אורך ימים... ומתו במיתה אסכרה, ידוע כי מיתה אסכרה מתחיל בפה ומסיים בגרון, וכל אשר חוטא בתורה ראוי למיתה זאת, וכמו שאמרו בפרק במה מדליקין (שבת לג ע"ב) אסכרה בא על בטול תלמוד תורה. ופירוש זה, כי מיתה זאת, היא מיתה אסכרה, מוטל מן האדם עיקר החיות. כי הדבור הוא החיות של אדם, וזה מבואר בכמה מקומות, ולכן מיתה

אסכרה היא מיתה עצמית יותר מכל המיתות".

ועל כך מתאונן מהר"ל: "והנה לפי דבר זה היה ראוי ומחויב שיהיו מסוגלים תלמידי חכמים במדה הזאת לנהוג כבוד זה בזה, ומצאנו בדברי חכמים הפך זה".

על ידי שלא נהגו כבוד זה בזה נגרם חילול ה'

התשב"ץ (ח"א סי' קעח) נדרש אף הוא לשאלה זו, מה פגם יש בכך שלא נהגו כבוד זה בזה, וכתב כי כיוון שהיו בני תורה, גרמה התנהגותם חילול ה' נורא בכך: "ולא נתפרש בגמרא מהו הזלזול שנהגו זה בזה, ומה צורך יש לפרש זה, אלא מפני ששנינו (אבות פ"ב מ"ח) 'הי כבוד חברך חביב עליך כשלך', ושנינו עוד (שם פ"ד מ"ג) 'וכבוד חברך כמורא רבך ומורא רבך כמורא שמים', והם לא נהגו כן, ונענשו ומתו, לפי שהיו גורמין לתורה שתתחלל על ידן, שהבריות אומרים אי לו למי שלמד תורה וכו', כדאיתא בפרק בתרא דיומא (פו ע"א)".

גם מרנא החפץ חיים, באיגרת שפרסם "למנון ורבנן רבותנו הגאונים שליט"א ואל כל יראי ה' החרדים על דברו", הלך במשעול זה של התשב"ץ, כי הטעם לעונש הנורא שהיה לתלמידי רבי עקיבא הוא בגלל חילול ה', וכתב בזה מילים כדורבנות שלא נס ליחן גם כיום הזה:

"צר לי מאד ממה שנתרבה המחלוקת בישראל, והוא מה שנתחדש מדי יום ויום צדדים וצדדים, והכל בפרהסיא ע"י שמדפיסים גליונות הרבה לכל צד, ומשלחים לכל פינה ופינה, זה פונה ומרבה חתימות לצד שלו ומבזה לצד שכנגדו, וזה להיפך (וראיתי לאחד שכותב כל המרבה בחתימות רהי זה משובח, ואני אומר, שכל המרבה הוא מרבה מחלוקת בישראל). הכלל, נעשתה כל הגולה כמדורה של אש, שאין לך יום שאינו מגיע לידי - נגד רצוני - עתונים וגליונות מכל צד ששופך בוז על צד שכנגדו. ומאד מאד צר לי שגם על ארצנו הקדושה הצליח מעשה שטן, וגם היא נפלה ברשת המחלוקת, ולא אדע מי התיר להם עון לשון הרע ועון מחלוקת שהוא עון גדול ונורא..."

"ועוד עולה על כולנה מה שנתרבה עון חילול השם ע"י מאד, ומי יודע מה יהיה ח"ו הסוף מזה. הלא ידוע משאחז"ל אחד שוגג ואחד מזיד בחילול ה', ואין מקיפין בחילול ה'. והנה ידוע לכל מה שאירע בימי התנא ר' עקיבא, שהיו לו כ"ד אלף תלמידים, והיה אז דבר ר"ל, ומתו כל הכ"ד אלף, והיה העולם שמים מן התורה... ואיתא בגמ' שפגום היה על שלא נהגו כבוד זה לזה. ועתה נתבונן נא, דהלא רק אונאת דברים הוא, והוא רק לאו בעלמא ואין חייב על זה מיתה בידי שמים, ולמה מתו? אלא שע"י נסבב חילול ה' גדול בעולם שתלמידי חכמים קבים זה עם זה, ומבזים התורה

ומצותיה לעין כל.

"ועל זה אני אומר, מורי ורבותי, למה לא נירא מארזי הלבנון, קדושי עליון, שבדואי היה לכל אחד תירוץ בפני עצמו שאין בו אשם, ועיקר האשם על חבריו ולא עליו, ואפילו הכי אנו רואין שתורתן וקדושתן לא הגינו עליהן ושלטה מדת הדין בכלן".

הנהגת הכבוד בחברו מצד הכלל ומצד הפרט

וראה, כי לדברי רבי אלעזר בן שמוע שאמר "וכבוד חברך כמורא רבך", הסמיך רבי מתתיהו היצהרי בפירושו על אבות את דברי הירושלמי בגדרים שהמשיל איסור נקמה לאדם שחתכה יד אחת את השנייה, הכי תינקם היד הפגועה מן הפוגעת? כיוון שגוף אחד הוא לא שייך לכעוס אחת על השנייה! כך גם כל ישראל הם כגוף אחד, ולכן יש לזוהר בכבודם. וכתב גם הגדור בזה: "ונראה לי שלפי זה אמר 'כמורא רבך', כלומר שיחרד על כבודו ויזדקק בו שלא לבזותו בשום צד, ושלא ימשך מצדו בשום ענין שום בזיון לחבריו כמו שיחרד לירא מרבו".

אומנם ב'שם משמואל' (שם) ביאר, כי הטעם שנענשו תלמידי רבי עקיבא הוא משום שתפסו יותר מדי שהם בבחינת גוף אחד, וזו לשונו: "ונראה, דהנה ענין נהיגת כבוד זה בזה כבר אמרנו שהיא מצד שרואה בחברו מעלה שאין בו על כן נוהג כבוד בו, שהרי בפרט זה הוא גבוה ממנו, וכן זה בזה, שלא יתכן שלא יהיה אחד גבוה מחברו בפרט אחד. והנה באדם פרטי, אף שיש בו אברים חלוקים במעלה, מכל מקום אין שייך לומר שאבר זה חלוק כבוד לזה, שהרי הכל אחד, ואם כן לכאורה חברים שהם כאיש אחד בלב אחד ממש, יש מקום לומר שלא שייכת חלוקת כבוד זה לזה, שהרי כולם כאיש אחד ממש. ונראה שזה היה טעם תלמידי רבי עקיבא [שלא נהגו כבוד זה בזה].

"אבל באמת אינו כן. שהרי כל צדיק וצדיק יש לו מדור בפני עצמו, ואינו דומה לאדם אחד, ואף שנרצים [לפני הקב"ה] מצד הכלל, מכל מקום נרצים גם כן מצד הפרט, וניזון כל אחד ואחד בנקודת לבבו לבד".

מבואר אפוא כי דווקא הרגשת אחדות מופלגת עלולה להביא בחוסר הנהגת כבוד בחברו. אולם אין זה סותר את דברי רבי מתתיהו היצהרי, כי רבי מתתיהו מדבר על שב ואל תעשה שייחור שלא לפגוע בחברו, וזה שייך גם בגוף אחד שכל יד נזהרת שלא לפגוע בשנייה. ואילו ה'שם משמואל' מדבר על כבוד חברו בקום ועשה, מה שעלול להיחלש עם הרגשת אחדות שלמה. לכן מזה ומזה אל תנח ירך, ובד בבד עם הידיעה וההרגשה כי כל ישראל אחד הם, נזכור שלכל אחד יש המעלה הייחודית שלו בלבדו, מה שאין לאף אחד אחר, ומכך נבוא לכבד כל אחד ואחד.

אנשי שלום

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל היה נוסע מדי פעם לעיירת מרפא להבראה. פעם בשהותו שם טייל עם מלווהו ביער סביב לעיירה. תוך כדי הילוכם ניגש אליהם איש אחד וביקש כתובת של רופא מפורסם המתגורר במקום. מלווהו של רבי חיים עוזר הסביר לאיש במדויק לאן לפנות והיכן ללכת עד שיגיע לרחוב המרכזי. שם ישאל מהו המקום המדויק וכולם בטח ידעו לכוון אותו לביתו של הרופא. הלה הודה והמשיך בדרכו.

לאחר שהמשיך כמה צעדים הורה הגאון למלווהו ללכת בחזרה וללוות את האיש עד לביתו של הרופא ממש. בליבו חשב המלווה: 'הרי הסברתי לו בדיוק את הדרך, וגם בהמשך כולם מכירים את

כתובתו של הרופא, למה לי ללכת עימו עד לבית הרופא? אבל חזקה עליו פקודתו של הגאון. הוא לא שאל שאלות אלא התקדם במהירות והתלווה אל האיש עד לבית הרופא.

כשחזר, נענה לו הגאון: "אסביר לך למה היה חשוב שתלווהו עד לבית הרופא, אף שהדרכת אותו טוב והוא הבין איך ללכת ואיפה לשאול שוב. כשהוא דיבר ושאל אותנו על המקום, הרגשתי על דיבורו שהוא מוגמם קצת, ועשיתי חשבון שבכל פעם בהמשך הדרך, כשיצטרף לשאול שוב ושוב על המקום שמחפש, יתבזה קצת בעיני המשיבים והדבר יגרום לו אי נעימות, לכן טוב שלווית אותו עד לבית הרופא. כך זכית לקיים 'הי כבוד חברך...' "

הגאון רבי חיים עוזר בהג"ר דוד שלמה גרודז'נסקי זצ"ל מגדולי הרבנים בוויילנא מולד: ט' באלול תרכ"ג. נלב"ע ה' באב ת"ש.

מרבבים שלום

'סמא דחיי'
מבית משמרת השלום
תוכנית לחינוך ועידוד לימוד היום
בספרי חפץ חיים ושמיה"ל,
וידעת הלכות לשה"ר

התוכניות וההגדרות מיועדות לכלל
הציבור בדגש מיוחד דרך נציגים
בהיכלי השיבות והכוללים

להצטרפות לתוכנית,
הרשמה כנציג, הפצת עלונים:
02-5379111
לתרומות: 1800-800-779

דיון רב משתתפים

נדגיש! אין לסמוך על הדברים להלכה, וכל שאלה לגופו של ענין יש לקבל תשובה ממר"ץ

שיח של שלום

איתא במשנה: "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", אולם לא תמיד מה שבעיניי כבוד הוא גם מה שהחבר רואה ככבוד. מהי אפוא הדרך הישרה שיבור לו האדם?

לעניות דעתי יש לומר שבענין הזה כל אחד צריך לחשוב מה מכבד את השני, מה יעשה טוב לשני, כי הרי כל אחד מתכבד במשהו אחר וכל אחד שמח במשהו שונה, וכדאיתא: "כשם שאין פרצופיהן שווים כך אין דעותיהן שוות" ובכלל זה הכיבוד. והדבר גם תלוי ברום מעלתו של האיש, וכמובן צריך להיזהר יותר בכבוד תלמידי חכמים. ולכן, לפני שמכבדים מאן דהוא, צריך לנסות קצת להיכנס לראש שלו ולחשוב מה באמת יכבד אותו.

ש' י' גראס, ירושלים

מסופר על אחד שעמד בתפלתו והאריך מאוד בכניות עצומות בפסוק שאומרים בסיום תפילת שמונה עשרה: "ונפשי כעפר לכל תהיה". אחר כך,

חיים וייס

נכון הדבר שיש דברים שונים שפלוני מתכבד בהם והשני לא, כמו למשל להיות שליח ציבור, אבל יש הרבה דברים שאין בהם ספק, הן לטוב והן לרע, כגון להחמיא לעובד שזה מכבד אותך, וחלילה להפך - להעיר לפני אנשים אחרים ועוד ועוד. ויש הרבה דברים פשוטים שאפשר להתחזק בהם ולנהוג כבוד זה בזה. הלוואי שזוכה ללמוד, לשמור ולקיים.

מ' מנדלוביץ, נתניה

1. מה פירוש 'עין טובה'? אם זה ענין של הסתכלות טובה? הרי להסתכל טוב על אחרים זה לדון לכף זכות, אם כן מה המשמעות של 'עין טובה'?
2. מה יעשה מי שמרגיש שחס וחלילה עינו צרה בחברו?

נושא הבא לדיון: עין טובה

שור"ת ורעיונות לדיון ניתן להכניס בטלמטר שלוחה 1 < 6
נא להכניס את התגובות באופן ברור, עם פרטים (שם פרטי, משפחה, עיר)

משיב שלום

תשובה והזכרה בין המשיבים במדור שאילת שלום - עלון מס' 201

השאלה: "עכשיו, עם סיום הקורס, כולכם מוזמנים לקפוץ מחר לקליניקה של א' - תלמידי בעבר - ולראות איך הוא מיישם את הדברים בצורה מקצועית". במילים אלו סיים המרצה את הקורס להתמחות בפיזיותרפיה לילדים מיוחדים'. למחרת, בשעה תשע בבוקר, התייצבה כל הקבוצה בקליניקה של א'. כולם ראו את הדברים מתבצעים במקצועיות מיוחדת, אך חסרו כמה פרטים שהמרצה דיבר עליהם.

האם מותר להם לספר למרצה על הדברים שחסרו?

התשובה: לפי השאלה נראה, שהעובד מבצע טוב את הדברים אבל לא ממש לפי התקן, אך מכיוון שהוא מתחשב במסכנים הללו ועוזר להם, יש לשבח אותו, ובכל אופן אפשר ליעץ למרצה שילך למקום ויראה בעצמו את הדברים.

הזכרה בהגדרה על 'ש"ס ובלכתך בדרך': הבה"ח מרדכי קליינרמן נ"ו, נציגנו בישיבה הגדולה כנסת יצחק חדרה

עושה שלום

המשך מעמוד 2

כי מדובר בסכום של קרוב למיליון דולר, כך שבכל חודש יופקד ישירות לחשבוני סך 8.000 דולר למשך השנים הבאות, עד לסילוק הסכום כולו.

הייתי אחוז התפעלות, וליבי נותר בשמחה עצומה ובהודאה להש"ת על שהביאנו בתודה חדרו ועל שאוכל לשוב בהשקט ובמנוחה למקום תשוקתי. הרגשתי ממש בקיום דברי חז"ל "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", ובראות ה' את חפצי האדיר לחסות בצילו, סיבב את כל הסיבות למלא בקשתי, כשהמסבב היה התגברותי על הניסיון והמאמץ הכביר לשמור על כבוד הזולת שבטח היה המפתח לישועה שקרבה לבוא.

שראו מאוד לזה, אך הדגיש בפניי שכרעג אתה משמש כמלמד. על כן אני בא בשאלה אם הצעה זאת רלוונטית עבורך".

בעודי עומד נפעם ומשתומם מגודל ההשגחה, אני אומר לו: "הרי אני עומד פחות משעה מאז קבלת הפיטורין, ומה מאוד נפלאו דרכי ההשגחה!" מובן שאישרתי מייד את ההצעה ואף מבלי לברר את פרטי העסקה. הוא הבטיח לחזור אליי בשעות הקרובות לסכם את העניינים.

ואכן לא ארכה השעה, והוא חזר אליי באומרו כי הנדיב נהנה עד מאוד לשמוע שנתמלאה בקשתו, ואף העביר לו על אתר את פרטי החשבון. ברוב סקרנות פניתי מייד לברר על הסכום המופקד בחשבון, ונוכחתי לראות

נכנעתי ועניתי לשיחה. המדבר הזדהה כידי של חמי והוא זה שהפנה אותו אליי. "ובכן", הוא פונה אליי, "אני עסקן ידוע בארה"ב, והרבה ענייני צדקה וחסד ועסקי ציבור מתגלגלים על שולחני. אתמול הגיע אליי גביר אמיד ואמר לי שלפני כמה שנים הוא פתח חשבון בנק, והוא מפקיד בו בקביעות סכום כדי שברבות השנים ישמש הכסף כמלגה לאברך בר אוריין שיקדיש את כל עיתותיו ללימוד התורה ויחד את זכות לימודיו לטובת נשמתו. הוא מסר בידי את העניין לסדרו על הצד הטוב ביותר.

"משום מה נזכרתי בחמיך ופניתי אליו מייד לשואלו אם הוא יודע על מישהו שעונה לתנאים המתאימים. הוא הצביע עליך כמי

זה יישאר כאילו אני הגשתי לו מכתב פיטורין מטעמים כמסוים. וכך מוצאתי את עצמי ארוז את מיטלטלתי ולוקח את כל הציוד שהבאתי במשך השנים, צועד בדרך הביתה בלי כוונה לשוב ולהופיע למחר.

הדאגה לפרנסתי עמדה מול עיני ולא נתנה לי מנוחה, אך הייתי מלא בסיפוק על תעצומות הנפש שגיליתי בעמידה בניסיון בגבורה: לקחת את מקל הנדודים על לא עוול בכפי, והכול כדי שלא לגרום לפחיתות כבוד לזולת.

הגעתי הביתה, ורצייתי לתת תנומה לעפעפי, להתאושש קמעא מכל אשר עבר עליי, אך עוד לפני שנרדמתי החל הטלפון לצלצל. השתקתי אותו, אך הלה לא הרפה... משנוכחתי לראות כי מדובר בטרנדן או עקשן,